

Lad dog børn være mærkelige

Der er ikke plads nok til anderledes børn i dag, siger psykolog Renée Toft Simonsen, som er aktuell med en ny børnebog om et ADHD-barns hverdag. Hun er bekymret over, at normalitetsbegrebet er blevet så snævert.

Af Lotte Dalgaard

Wilbur har det hundesvært i skolen. Han får masser af skældud hver dag, fordi han har svært ved at koncentrere sig. Hverken lærerne eller kammeraterne forstår ham, og han er ulykkelig. Men så en dag komme en ny lærer, der ved, hvordan hun skal hjælpe Wilbur, som er barn med ADHD.

Det er ultrakort fortalt handlingen i psykolog Renée Toft Simonsens nye børnebog "Wilbur en møgunge", der udkommer den 6. september. Bogen er bestilt og betalt af ADHD-foreningen.

Målet med bogen er at skabe større forståelse for de problemer, som børn med ADHD står overfor i dagligdagen. Ikke blandt behandlere, men blandt kammerater, deres forældre, venner til forældre, lærere og pædagoger. Og dermed gøre hverdagen lettere for børnene, der ofte har svært ved at få langtidsholdbare venner.

»Jeg brænder for børn og deres venskaber. Hvordan er det, hvis man ikke har venner? Man skal jo være i besiddelse af nogle sociale kompetencer for at knytte venskaber, og det er ikke alle, heriblandt børn med ADHD, der er lige dygtige til det,« siger Renée Toft Simonsen

Hun skrev speciale om børn med ADHD og om, hvor vanskeligt det er for dem at indgå i sociale sammenhænge med andre børn.

»Børn med ADHD er i verden på en måde, der tit afføder negative reaktioner, både fra kammerater og voksne. Da jeg researchede til mit speciale, læste jeg årsrapporten fra Børns Vilkår, hvor et barn udtalte et barn, at "hvis man ikke har nogen venner, er det som om, man ikke findes". Jeg fandt ud af, at børn med ADHD virkelig har svært ved netop det. Hvad gør det ved deres selvværd og selvfølelse? Ved deres udvikling og det at vokse til? Den forskning, jeg brugte i mit speciale viser, de får dårlig selvfølelse, de mister troen på, de er noget værd. De føler sig ikke ligesom alle andre og føler sig udenfor. Det kan have konsekvenser, når man vokser op uden at have haft de venskabelige relationer. Barn-barn relationer er vertikal relation i modsætning til barn-voksen, der er horisontal. De vertikale relationer er en vigtig baggrund for udvikling, fordi man kigger på de andre, øver sig på færdigheder omkring f.eks. konfliktløsning og samarbejde. Hvis man ikke får de erfaringer i barndommen, mangler man dem og kan have vanskeligt ved de ting senere i

livet. Forskningen viser, at mange voksne, der har ADHD, er ensomme og isolerede pga. dårlig selvfølelse.« siger hun.

Snævert normalitetsbegreb.

I de senere år er antallet af børn med diagnosen ADHD steget markant.

Renée Toft Simonsen mener, at den store stigning i højere grad skyldes større synlighed, end at der er tale om en reel stigning.

»For det første bliver vi bedre til at identificere børnene. For det andet har vi fået øje på dem, og der er en tendens til, at vi ser det, som vi kigger efter. De har nok altid været der, men nogle af dem har måske kunnet kues med smæk og skældud. I dag har vi ikke den samme disciplin og de samme sanktionsmuligheder i skoler og institutioner, og heller ikke i familierne, så de kan i højere grad få lov til at være barn med ADHD,«, siger hun.

»Men samtidig er normalitetsbegrebet blevet snævert, og det bekymrer mig. Alle skal guddødemig passe ind. De skal kunne læse i en bestemt alder, ellers kommer de på støttecentret, hvis de læser, skal de til talepædagog, hvis de er urolige, er der også noget i vejen. Så har vi lige en eller anden instans, det barn skal omkring. Man finder alle afvigelser, fordi man leder efter dem. Vores yngste barn havde en lille s-lyd, og hans lærere syntes, at en talepædagog skulle kigge på ham. De spurgte os, om vi syntes det samme, men det sagde jeg bare "nej tak" til. Lad dog børn være forskellige og mærkelige. Vi mennesker er jo forskellige og mærkelige på alle mulige måder - det er en del af livet og noget af det, der gør livet charmerende. Selv børn, hvor man tænker, de er normale, bare lidt urolige eller umodne, kan blive skilt ud. Også de børn får en opfattelse af ikke at være god nok og ikke være som de andre. Jeg tror, den indsnævring af normalitetsbegrebet bl.a. er sket, fordi vi skal veje, måle og teste alt. Vi skal forenkle ting meget for at passe ind i bokse, og så bliver ting snævre. Jeg tror, flere børn får en ADHD-diagnose og andre diagnoser, fordi vi fokuserer på de, der ikke passer i boksen. Jeg tror også, vi i det her behandlersamfund på gribe i egen barm og sige: Ja vi fokuserer på det, og så finder vi det, vi leder efter.«

Forskellighed skal rummes

Renée Toft Simonsen mener også, at de store klassekvotienter og de mange børn på få kvadratmeter i institutionerne har noget af skylden for, der ikke må være så store afvigelser i børns adfærd.

»Når man er én lærer til 28 elever eller få pædagoger til mange børn, stiller det store krav til begge parter. Værdien er, børnene skal lære noget. Værdien er ikke, det skal være sjovt at gå i skole.«

Renée Toft Simonsen og hendes mand har selv taget konsekvensen af dårlig kommunikation og manglende rummelighed i deres børns skole. De har meldt drengene Jens-Kristian, 12, og Hugo, 9, ud af kommuneskolen og ind i en friskole, mens Ulrikke, snart 14, efter eget ønske blev i sin klasse.

»Jeg synes, der mangler rummelighed til de urolige børn. Det gælder både børn med ADHD og de, der "bare" er urolige. De får alt for megen skæld ud, og det går ud over deres selvfølelse. Og hvad er det næste, de begynder at skille fra? Hvad med dem, der er alt for stille? De bidrager ikke med noget, må de være der? Skal forskellighed rummes, eller skal de "anderledes" puttes af vejen? Eller skal vi være rummelige og accepterende over for forskelligheder? Selvfølgelig skal vi det. Og vi skal have ressourcerne til det. Jeg synes, det er vigtigere, børnene lærer at være gode ved hinanden end de lærer at læse hurtigt.

Bekymret over medicinforbrug

I det seneste nummer af Børn&Unge sagde flere bekymrede psykologer og læger, at den uhyggelige konsekvens af manglende rummelighed var et stærkt stigende medicinforbrug blandt børn med ADHD.

Psykolog Renée Toft Simonsens er også bekymret over de høje tal, men hun forstår de forældre, der ser medicin som den eneste udvej.

»Jeg synes, det er en alvorlig sag at medicinere børn. Hvis jeg havde et barn med ADHD, ville jeg gå meget langt, inden jeg medicinerede. Samtidig siger forskningen, at medicin giver børnene ro til at lære noget og til at nå at opfange de sociale signaler. Pludselig kan barnet mange flere ting og oplever større succes og færre nederlag. Men man skal være meget opmærksom og ikke bare udskrive. Problemet er, man ikke ved, hvad der sker på længere sigt. Man kender ikke langtidsvirkningerne og ved ikke, hvad medicinen gør ved kroppen. Kroppen skal jo kunne udskille medicinen, nyren og leveren skal kunne følge med. Men hvis man er et sted, hvor barnet og familien er ved at gå op i limningen, så kan medicin være en løsning. For det er jo lige nu, vi er her. Det er lige nu, vi skal have det godt. I morgen er vi her måske ikke mere,« siger hun

Sådan hjælper du

- Læs "Wilbur en møgunge" højt for børnene i institutionen.
- Snak indbyrdes i personalegruppen samt med barnets familie og kammerater om ADHD og om de særlige behov, ADHD-barnet har.
- Lad ham løbe en tur rundt på legepladsen, hvis han bobler over af aktivitet og ikke kan finde ro til at lege, spise eller lign.

- I skolen: Anskaf følgende hjælpemidler til ham: En sensorpude som man kan vippe og sidde uroligt på uden at forstyrre resten af klassen. Et lydløst æggeur, så barnet kan overskue, hvornår timen er slut. En gummibold med knopper, som han kan klemme om, når det bliver svært at sidde stille. Blade til at kigge i, mens han venter på at få hjælp fra læreren.
- Få mere hjælp gennem ADHD-foreningen www.adhd.dk

Men hvis man er et sted, hvor barnet og familien er ved at gå op i limningen, så kan medicin være en løsning. For det er jo lige nu, vi er her. Det er lige nu, vi skal have det godt. I morgen er vi her måske ikke mere

ADHD

Bogstaverne ADHD står for "Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder". Det vil sige forstyrrelse af opmærksomhed, aktivitet og impulsivitet. I Norden har betegnelsen DAMP tidligere været brugt for disse forstyrrelser.

Der er ikke to børn med ADHD, der er ens. Men overordnet taler man om tre forskellige typer, som adskilles ved de vanskeligheder, der er dominerende:

- ADHD med overvejende opmærksomhedsforstyrrelse
- ADHD med overvejende hyperaktivitet og impulsivitet
- ADHD kombineret type med såvel opmærksomhedsforstyrrelse som hyperaktivitet og impulsivitet.

Men der findes også stille, indadvendte børn med ADHD, som har udtalte opmærksomhedsproblemer, men som ikke er hyperaktive. De fremtræder ofte som passive, indadvendte, uengagerede, drømmende og stille.

Undersøgelser viser, at 3-5 pct. af alle børn har vanskeligheder og opfylder kriterierne for ADHD. Det betyder, at der statistisk set er et barn med ADHD i hver klasse. På grund af deres vanskeligheder får børn med ADHD let følelsen af, at de er anderledes eller dumme, og at de hele tiden bliver kritiseret – uden rigtig at vide, hvad de har gjort galt. Derfor har de i endnu højere grad end andre børn brug for forståelse, kærlighed og støtte. Jo tidligere, der sættes ind, jo bedre alle omkring barnet samarbejder, jo bedre er barnets fremtidsudsigter. Skolen kan være et vigtigt vendepunkt for børn med ADHD, og den kan have afgørende betydning for, om den videre udvikling kommer til at dreje i positiv eller negativ retning. Mødet med skolen er alt for ofte starten til en række fiaskoer, men mødet med en enkelt lærer eller pædagog eller den rigtige specialklasse kan også betyde, at strømmen af fiaskoer stopper.
KILDE: Fra bogen "Wilbur en møgunge".

Når man spørger unge og voksne med ADHD om deres ønsker til barndommen, svarer de:

- at man havde givet os lov til at være anderledes.
- at de andre børn havde vidst, hvorfor vi var anderledes.
- at vi havde fået hjælp til at acceptere vores vanskeligheder.
- at andre havde accepteret os, som vi var.
- at vi var blevet respekteret, selv om vi så ofte mislykkedes.
- at man havde lagt mærke til, hvor meget vi gjorde for at kompensere, og hvor trætte, vi blev.
- at man havde set, at vi ikke var uartige, men børn med et handicap, der kæmpede for at fungere.
- at man havde været opmærksomme på os, der er stille, søde og dagdrømmende.

KILDE: Fra bogen "Wilbur en møgunge".

Uddrag fra "Wilbur en møgunge":

Wilbur brød sig overhovedet ikke om matematik, han forstod aldrig helt, hvad det var, han skulle. Matematik var simpelthen rasende SVÆRT, syntes han. Hanne gik i gang med at forklare, hvordan de skulle regne stykkerne ud, og Wilbur begyndte at tromme i bordet med sin blyant.

"Hold så op med det der, Wilbur," sagde Hanne med sin meget bestemte stemme. Hun var allerede irriteret, virkede det til. Nogle gange var det faktisk, som om Hanne var irriteret på Wilbur, før han nogensinde gjorde noget. Det kunne føles, som om hun tænkte, at han ville lave noget larm lige om et øjeblik, og derfor kunne hun lige så godt skælde ham ud på forhånd. Wilbur trommede videre helt stille.

"Lad så være med det der, Wilbur," sagde Hanne igen, nu var hun i hvert fald irriteret.

.....

Da Sanne kom ind i klassen, startede hun på en helt NY MÅDE. Selv om det var mest for Wilburs skyld, Sanne gjorde det, som hun gjorde, så syntes alle børnene faktisk, at det var en rigtig god ide. Sanne startede med at skrive alt det, de skulle hele dagen, op på tavlen, og bagefter fandt hun et lille billede eller en tegning frem, der viste det, hun havde skrevet. Hun skrev også, hvornår der var pause, og i det felt satte hun et billede af skolegården op. Nu behøvede Wilbur ikke hele tiden bekymre sig om, hvad der skulle ske om lidt, eller hvornår han kunne gøre noget andet. Alt, hvad der skulle ske, stod jo oppe på tavlen, og når han kom i tvivl, så kiggede han bare derop.

Læs mere på www.adhd.dk